

ZIN

Studia informacyjne
Information studies

VOL. 52 2014 NO. 1(103)
ISSN 0324-8194

Spis treści | Contents

ROZPRAWY. BADANIA. MATERIAŁY | THESES. RESEARCH. MATERIALS

Mieczysław Muraszkievicz

An Essay on Information Overload [Esej o nadmiarze informacji] 7

Kazimierz Krzysztofek

Obszary i konteksty informatologii w epoce cyfrowej: sieci – informacja – dane – software
[Domains and Contexts on Information Science in the Digital Age: Networks—Information—
Data—Software] 19

Sebastian Grabowski

What is Open Data and How to Benefit from It [Open Data – czym są i jak z nich czerpać korzyści]... 43

Zuzanna Wiorogórska

Information Literacy and Doctoral Students in France and Poland. A Comparative Study
[Edukacja informacyjna a doktoranci we Francji i w Polsce. Badanie porównawcze] 52

Jacek Tomaszczyk

Współautorstwo publikacji w wybranych polskich i zagranicznych czasopismach z zakresu bibliologii i informatologii [Co-authorship of Publications in Selected Polish and International Library and Information Science Journals] 67

Marek Nahotko

Organizacja wiedzy w umyśle człowieka w świetle teorii schematów i gatunków [Organization of Knowledge in Human Mind in the Light of Schemata and Genres Theory] 80

Jolanta Szulc

Systemy ekspertowe w działalności bibliotecznej i informacyjnej: stan badań, problemy badawcze, przykłady zastosowań [*Expert Systems in Library and Information Services: the State of Research, Issues, Examples of Applications*] 94

Stanisława Kurek-Kokocińska

Kierunki rozwoju informacji i sytuacja informacyjna użytkownika książki [*Trends in the Development of Information and the Information Situation of Book Users*] 119

RECENZJE I OMÓWIENIA | REVIEWS

Małgorzata Góralska: Piśmienność i rewolucja cyfrowa [*Literacy and Digital Revolution*]. Wrocław 2013 (Barbara Sosińska-Kalata) 132

Władysław Marek Kolasa: Historiografia prasy polskiej (do 1918 roku). Naukometryczna analiza dyscypliny (1945–2009) [*Historiography of Polish Press (before 1918): A Scientometric Analysis of the Field in the Years 1945–2009*]. Kraków 2013 (Marta Skalska-Zlat) 137

Sebastian Dawid Kotuła: Komunikacja bibliologiczna wobec World Wide Web [*Bibliological Communication and the World Wide Web*]. Lublin 2013 (Małgorzata Kisilowska) 140

Mirna Willer & Gordon Dunsire: Bibliographic Information Organization in the Semantic Web [*Organizacja informacji bibliograficznej w Sieci Semantycznej*]. Oxford–Cambridge 2013 (Marcin Roszkowski) 144

Wśród zagranicznych książek [*Foreign publications*] (Jacek Wojciechowski) 147

Przegląd polskich nowości wydawniczych [*New Polish Publications*] (Anna Stanis) 153

KRONIKA | CHRONICLE

„The Human Experience Conference” (Warszawa, 10–11 kwietnia 2014 / Warsaw, April 10–11, 2014) (Anna Mierzecka) 158

„Knowledge Organization in the 21st Century: Between Historical Patterns and Future Prospects”. 13th International Conference (ISKO 2014) Kraków, 19–22 maja 2014 / Cracow, May 19–22, 2014) (Marcin Roszkowski) 160

WSKAZÓWKI DLA AUTORÓW | GUIDELINES FOR AUTHORS 165

Zaproszenie na konferencję | Call for Papers 173

An Essay on Information Overload

Mieczysław Muraszekiewicz
Institute of Computer Science
Warsaw University of Technology

Język tekstu: angielski / Abstrakt: angielski, polski
Language of the article: English / Abstract: English, Polish

Abstract

Purpose/thesis: Information overload, whether we realise it or not, is commonplace and affects various kinds of knowledge workers and ordinary consumers of information. The purpose of the paper is to identify main sources and reasons of the information flood and information overcharge, propose a remedy complete with the method of implementing personal trophic information pyramid, information firewall and everyday filtering routines, and envisage measures that the information science could elaborate on and employ in order to help limit the information overload.

Approach/methods: The author's personal experience as a researcher and teacher at a technical university and a heavy consumer of information, informal interviews with other scholars and knowledge workers of the high-tech corporate world, and talks with students and ordinary information users supplemented by desk research and statistics are the ground against which this essay was devised and written.

Results and conclusions: The major conclusion of the reported research is that the overwhelming feeling of personal overcharge with information and some vulnerability to the information flood is commonplace regardless of the category of information consumers. However, rarely can one observe the cases of devising and implementing countermeasures to control the information flow and intake and shape conscious information users. The result of the study is a set of guidelines for individuals concerning self-protection against the information flood. The author has also discovered that the discipline of information science does not provide information users with explicit methodologies helping them to control the information intake and resist the information pollution.

Originality/value: Information overload is a widely discussed topic in the international literature; however, it is virtually absent from Polish academic and scientific journals. This essay is an attempt to fill the gap in question, though to a certain degree only, and provide some recommendations for the information science concerning this issue, in particular by boosting and promoting digital literacy and awareness that information overcharge does exist and is a threat to human brains and mind.

Keywords

Democratization of information. Digital literacy. Information and communications technologies (ICT). Information overload. Information overcharge countermeasures. Information science.

Abstract in Polish / Abstrakt w jęz. polskim

Esej o nadmiarze informacji**Abstrakt**

Cel/teza: Nadmiar informacji, czy sobie go uświadamiamy czy też nie, jest powszechny. Dotyka on różnego rodzaju pracowników wiedzy i zwykłych konsumentów informacji. Celem tego artykułu jest określenie głównych źródeł i przyczyn zalewu informacją i przeciążenia informacyjnego, oraz zaproponowanie remedium wraz ze sposobem implementacji osobistej troficznej piramidy i zapory informacyjnej, oraz codziennych procedur filtrowania informacji, a także wskazanie środków, które może wypracować nauka o informacji, aby pomóc ograniczyć zalew informacyjny.

Koncepcja/metody badań: Podstawą opracowania tego eseju są osobiste doświadczenia autora jako naukowca i nauczyciela na politechnice oraz intensywnego konsumenta informacji, nieformalne wywiady z innymi pracownikami naukowymi ze środowiska akademickiego i świata korporacji Hi-Tech, a także rozmowy ze studentami i zwykłymi użytkownikami informacji, uzupełnione przez analizę źródeł wtórnych i danych statystycznych.

Wyniki i wnioski: Głównym wnioskiem z badań jest to, że niezależnie od kategorii odbiorców informacji powszechne jest silne odczucie osobistego przeładowania informacją oraz pewnej luki w zabezpieczeniu przed informacyjną powodzią. Równocześnie jednak rzadkie są przypadki opracowywania i wdrażania w praktyce środków zaradczych, które pozwoliłyby kontrolować przepływ informacji oraz jej przyswajanie, wspierając kształtowanie się postaw świadomych użytkowników informacji. Wynikiem badania jest zestaw wskazówek dotyczących indywidualnej ochrony przed zalewem informacji. Autor stwierdził także, że nauka o informacji jako dyscyplina badawcza nie zapewnia użytkownikom informacji wyraźnie określonych metod, które mogłyby im pomóc kontrolować „spożycie” informacji i chronić ich przed „informacyjnym zanieczyszczeniem”.

Oryginalność/wartość poznawcza: Nadmiar informacji jest tematem szeroko dyskutowanym w światowej literaturze, jednak w małym zakresie jest obecny w polskich czasopismach naukowych. Niniejszy esej próbuje wypełnić tę lukę, jakkolwiek jedynie do pewnego stopnia, oraz wskazać pewne, dotyczące tych zagadnień, rekomendacje dla badań w zakresie nauki o informacji, w szczególności związane z pobudzaniem i promowaniem edukacji cyfrowej (digital literacy) oraz świadomości, że przeładowanie informacyjne istnieje i stanowi zagrożenie dla ludzkich mózgow i umysłów.

Słowa kluczowe

Demokratyzacja informacji. Digital literacy. Edukacja cyfrowa. Informatologia. Nadmiar informacji. Nauka o informacji. Środki zaradcze dla przeciążenia informacyjnego. Technologie informacyjne i komunikacyjne.

Prof. MIECZYSLAW MURASZKIEWICZ is a professor of computer science at Warsaw University of Technology interested in knowledge representation and the relationships between technology and culture. His recent publications are: B. Jacobfeuerborn, M. Murasziewicz: Media, Information Overload, and Information Science. In: R. Bembek et al. (eds.) Intelligent Tools for Building Scientific Information Platform. Advanced Architectures and Solutions Berlin, Heidelberg, Springer 2013, 3–13 [Studies in Computational Intelligence No. 467]; Murasziewicz, M.: Information Science Needs Cognitivism. An Essay. Miscellanea Informatologica Varsoviensia, SBP, 2012; Murasziewicz M.: Techniki mobilne, edukacja i przedsiębiorczość, Studium przypadku – Laboratorium BRAMA. Wydawnictwo Wyższej Szkoły Handlowej, Kielce, 2011, 32–37 [Rola informatyki w naukach ekonomicznych i społecznych. Innowacje i implikacje interdyscyplinarne].

Contact to the Author:

m.muraszkiewicz@ii.pw.edu.pl

Institut Informatyki

Wydział Elektroniki i Technik Informatycznych

Politechnika Warszawska

ul. Nowowiejska 15/19

00-665 Warszawa

(pok. 204)

Obszary i konteksty informatologii w epoce cyfrowej: sieci – informacja – dane – software

Kazimierz Krzysztofek

Szkoła Wyższa Psychologii Społecznej w Warszawie

Język tekstu: polski / **Abstrakt:** polski, angielski
Language of the article: Polish / **Abstract:** Polish, English

Abstrakt

Cel/teza: Celem artykułu jest próba odpowiedzi na pytanie, czy zważywszy na fakt, że ludzkie doświadczenie i praktyka niemal we wszystkich orientacjach aktywności człowieka: ekspresywnej, ludycznej, kognitywnej, komunikacyjnej, poznawczej i in. manifestują się częściowo, a w wielu przypadkach także całościowo w środowisku cyfrowym, stwarza większe szanse na integrację nauki o informacji, która te praktyki bada i czy pozwoli na stworzenie spójnej wiedzy o przyrodzie, społeczeństwie i człowieku? Nie chodzi o często wyszydzaną ogólną teorię wszystkiego, a o coś, co w myśli społecznej przynajmniej ostatnich dwu dekad funkcjonuje jako „trzecia kultura”.

Koncepcja/metody badań: W artykule, o profilu przede wszystkim socjologicznym, wykorzystana została metoda krytycznej, jakościowej analizy dyskursów. Wiedza o nowych, wyłaniających się kształtach społecznych i roli informacji w tym procesie, jest kreowana ciągle jeszcze raczej przez społeczne *imaginarium* niż empirię, której nadal jest relatywnie mało, mamy bowiem do czynienia z *history in the making*. Stąd ciągle niewiele jest zweryfikowanych teorii informacji, a dużo sprzecznych często opinii. W tej sytuacji opis każdego zjawiska, jeśli ma być w miarę wyczerpujący, musi się lokować w polu różnych dyskursów.

Wyniki i wnioski: Artykuł precyzuje główne pojęcia związane funkcjonalnie i semantycznie z rozumieniem „informacji”. Jest to istotne, zważywszy na wielkie zmiany, jakie się dokonują w związku z przejściem od analogowości do cyfrowości. Jesteśmy świadkami wyczerpywania się dotychczasowego paradygmatu, a przynajmniej starzenia się języka, którym opisujemy informację. Świadczy o tym fakt, że na gruncie tego paradygmatu mamy więcej pytań niż odpowiedzi. Autor poddał krytycznej ocenie istniejące dyskursy oraz zgłosił własne propozycje rozumienia nowych fenomenów w sferze informacji. Problem języka jest tu istotny: nowe nazwanie tych fenomenów wpływa na nasze myślenie, a więc także nieuchronnie – na nasze działanie. Jako socjolog, autor ujmuje je w perspektywie zmiany społecznej, jaka się dokonuje na naszych oczach i której konsekwencji nie jesteśmy jeszcze w stanie intelektualnie ogarnąć.

Oryginalność/wartość poznawcza: Artykuł jest próbą systematyzacji i integracji problematyki informatologicznej w czterech obszarach: Internet/sieci (ang. *network science*), nauka o informacji (ang. *information science*), nauka o danych (ang. *data science*) i studia nad softwarem (ang. *software studies*). W piśmiennictwie krajowym i zagranicznym te obszary są często badane, ale opisywane oddzielnie.

Słowa kluczowe

Analityka kulturowa. Dane. Informacja. Cyfryzacja. Humanistyka cyfrowa. Sieci. Społeczeństwo informacyjne. Społeczeństwo sieciowe. Społeczny software. Studia informacyjne. Zwrot informacyjny.

Abstract in English / Abstrakt w jęz. angielskim**Domains and Contexts of Information Science in the Digital Age:
Networks – Information – Data – Software****Abstract**

Purpose/thesis: This paper is an attempt to answer the question whether the fact that human experience and practice are manifested largely or fully within digital environment creates more opportunities to integrate information science that researches the afore-mentioned issue and whether it would allow the researchers to develop coherent knowledge concerning nature, society and human beings. The author does not mean the theory of „everything” but something which has been known for, at least, the last two decades as „third culture”.

Approach/methods: The method employed in this, largely sociological, paper was the critical and qualitative discourse analysis. The knowledge on new surfacing social forms and the role of information in this process remains to be created by social imaginaria rather than experience that is relatively scarce as the society still deals with history in the making. As a result, verified information theories are few and discourses, often contradictory, are very common. In this case the description of each phenomenon, if it is to be exhaustive, needs to be set against various discourses.

Results and conclusions: The author defines main concepts functionally and semantically related to the way „information” is understood – an important step if one takes into consideration changes occurring in the process of analog-to-digital shift. The previous paradigm has been exhausted or, at least, the language used for the description of information has aged, which is confirmed by the fact that this paradigm currently hosts more questions than answers. The author criticizes existing discourses and proposes his own definitions of new phenomena in the information sphere. The issue of language is very significant - new names for the phenomena influence human thinking, and, inevitably, human actions. As a sociologist the author analyzes it from the perspective of social transformation witnessed by the society the impact of which cannot be recognized and understood at the moment.

Originality/value: The paper is an attempt at systematizing and integrating information science issues in four areas: network science, information science, data science and software studies. In Polish and foreign literature those areas are often studied but described separately.

Keywords

Culture analytics. Data. Digital Humanities. Digitization. Information. Information society. Information studies. Networked society. Networks. Social software. Information turn.

Dr hab. KAZIMIERZ KRZYSZTOFEK jest profesorem socjologii w Szkole Wyższej Psychologii Społecznej i wykładowcą w Polsko-Japońskiej Wyższej Szkole Technik Komputerowych. Stypendysta Fulbrighta w Massachusetts Institute of Technology w zakresie badań nad mediami i komunikacją, gościnny wykładowca w College of Liberal Arts, Pennsylvania State University (1996). W latach 1995–2006 członek Komitetu Prognoz PAN „Polska 2000 Plus”. Autor wielu publikacji z dziedziny mediów, społeczeństwa informacyjnego, sieci społecznych, technologii cyfrowych, m.in. książek Komunikowanie międzynarodowe: informacja – kultura – środki masowego przekazu – stosunki międzynarodowe (Warszawa 1983), Cywilizacja: dwie optyki (Warszawa 1991), (wspólnie z M. S. Szczepańskim) podręcznika uniwersyteckiego: Zrozumieć rozwój: od społeczeństw tradycyjnych do informacyjnych (Katowice, 2002, wyd. 2, 2005) oraz raportu dla United Nations Development Program: Poland and the Global Information Society. Logging on (2002).

Kontakt z autorem:

kkrzysz1@swps.edu.pl

Szkola Wyższa Psychologii Społecznej w Warszawie

ul. Chodakowska 19/31

03-815 Warszawa

What is Open Data and How to Benefit from It

Sebastian Grabowski

Orange Polska S.A

Centrum Badawczo-Rozwojowe /Research and Development Center

Język tekstu: angielski / ***Abstrakt:*** angielski, polski
Language of the article: English / ***Abstract:*** English, Polish

Abstract

Purpose/Thesis: The aim of this paper is to introduce the concept that Open Data and Open APIs provided by Communication Service Providers integrated in one end-user-oriented application may considerably improve the process of communication between people and institutions.

Approach/Methods: Open Data is one of the key elements of the broad Internet ecosystem; other elements, such as open interfaces, open source, API, etc., are the assets that make the Internet environment robust, scalable, and extendable. The paper, based on the case study analysis, presents selected applications integrating the communication enablers in the form of Open APIs and Open Data sources.

Results and conclusion: The combination of Open Data and functions provided by telecommunications operators in the form of Open APIs significantly improves and facilitates the processes of communication between people and institutions.

Originality/Value: The author proposes to integrate Open Data with real time communication functions provided by Communication Service Providers in the form of Open APIs. Open Data and Open APIs are effective tools to create user-made environments that are convergent and coherent from the application source code point of view.

Keywords

Open Data. Open API. Service interfaces. Telecommunications operators.

Abstract in Polish / Abstrakt w jęz. polskim

Open Data – czym są i jak z nich czerpać korzyści**Abstrakt**

Cel/teza: Celem pracy jest przedstawienie koncepcji mówiącej, że Otwarte Dane i funkcje dostarczone przez operatorów telekomunikacyjnych w formie Open API zintegrowane w aplikacji użytkownika końcowego mogą w sposób istotny poprawić proces komunikacji pomiędzy ludźmi i instytucjami.

Koncepcja/metody badań: Otwarte Dane są jednym z kluczowych elementów ekosystemu Internetu. Inne elementy, takie jak: otwarte interfejsy programistyczne, open source, API sprawiają, że środowisko Internetu jest niezawodne, skalowalne i rozszerzalne. W publikacji przedstawiono przykłady zastosowania aplikacji integrujące funkcje komunikacyjne w formie Open API i Otwarte Dane. Praca jest oparta na metodzie studium przypadku (case study).

Wyniki i wnioski: Głównym przesłaniem jest konkluzja, iż Open Data w połączeniu z funkcjami dostarczonymi przez operatorów telekomunikacyjnych w formie Open API znacznie poprawiają i ułatwiają procesy komunikacji między ludźmi i instytucjami.

Oryginalność/wartość poznawcza: W niniejszej pracy zaproponowano integrację otwartych danych z funkcjami komunikacji w czasie rzeczywistym świadczonymi przez operatorów telekomunikacyjnych w formie Otwartych API. Przykłady aplikacji pokazują, iż Open Data i Open API to proste, ale skuteczne narzędzia do tworzenia przez użytkownika środowisk aplikacyjnych, które zapewniają konwergentność i spójność kodu.

Słowa kluczowe

Otwarte Dane. Otwarte API. Interfejsy usług. Operatorzy telekomunikacyjni.

SEBASTIAN GRABOWSKI – graduated from the Faculty of Electronics and Telecommunications at Koszalin University of Technology, the Faculty of Management at the University of Warsaw and the Warsaw School of Social Psychology. His research focuses on Open Data, Open API, interactions between users of telecommunications networks and the Internet as well as issues related to Open Government. For the past 12 years he has been involved in the telecommunications industry, currently he works in Orange Poland. He is the Director of Orange Poland Research and Development Center. He is a co-founder of the Open Middleware 2.0 community – a program bringing together different communities of developers, researchers, technology suppliers and IT companies near the world of Telecommunications and IT.

Contact to the Author:

Sebastian.Grabowski@orange.com

Orange Polska

Badania i Rozwój Sieci i Platform Usługowych

Centrum Badawczo-Rozwojowe

Obrzeźna 7

02-691 Warszawa

Information Literacy and Doctoral Students in France and Poland. A Comparative Study

Zuzanna Wiorogórska

The University of Warsaw Library
Laboratoire GERiiCO, Université Lille Nord de France

Język tekstu: angielski / Abstract: angielski, polski
Language of the article: English / Abstract: English, Polish

Abstract

Purpose/thesis: The purpose of this paper is to discuss the issue of information literacy (IL) in view of French-Polish comparative research on information users. In the first part of the paper the similarities and differences in Polish and French approaches to information literacy are analyzed from the perspective of higher education. Next, the results of research conducted among doctoral students at the University of Warsaw and the University of Lille are presented.

Approach/methods: Three methods were used: survey, nonparticipant observation and elements of grounded theory. The research tended on the one hand to verify the hypothesis on a low use of scientific journals by doctoral students, and on the other hand to answer the question what librarians and faculty should do to increase this use.

Results and conclusions: Two major factors were identified: (1) the lack of specialized library instruction addressed to doctoral students (in the case of Poland) and (2) the lack of promotion/dissemination of such instruction among doctoral students and lecturers who could encourage their students to participate (in the case of France).

Research limitations: The response sample may be perceived too small to be representative for both universities; the method of identifying the field of studies may be disputable; the question if the universities in Lille and Warsaw are comparable might be posed.

Practical implications: This study might help librarians understand users' needs and define the gaps in the library offer. It also highlights the importance of the IL education in the university environment.

Originality/value: This is the first study of its kind and the first comparative study conducted after the implementation of Bologna Process. It identifies the issues that might be considered and implemented by the libraries with the main one being the reinforcement of the role and importance of IL.

Keywords

Information literacy. Doctoral students. Comparative study. Grounded theory. France. Poland.

*Abstract in Polish / Abstrakt w jęz. polskim***Edukacja informacyjna a doktoranci we Francji i w Polsce.
Badanie porównawcze****Abstrakt**

Cel/teza: Artykuł ma na celu przybliżenie zagadnienia edukacji informacyjnej (ang. information literacy) w perspektywie francusko-polskich badań porównawczych użytkowników informacji. W pierwszej części omówione są podobieństwa i różnice w polskim i francuskim podejściu do problematyki edukacji informacyjnej w szkolnictwie wyższym, następnie przedstawiono wyniki badań przeprowadzonych wśród doktorantów Uniwersytetu Warszawskiego i Uniwersytetu w Lille.

Koncepcja/metody badań: W badaniu wykorzystano trzy metody badawcze: ankietę, ukrytą obserwację oraz elementy teorii ugruntowanej. Badanie miało na celu zweryfikowanie hipotezy o zbyt niskim wykorzystaniu czasopism naukowych przez doktorantów oraz odpowiedzenie na pytanie, jakie działania powinni podjąć bibliotekarze i wykładowcy, aby je zwiększyć.

Wyniki i wnioski: Zidentyfikowano dwa główne czynniki: (1) brak wyspecjalizowanej edukacji informacyjnej, skierowanej do doktorantów (w przypadku Uniwersytetu Warszawskiego), (2) brak promocji czy popularyzacji edukacji informacyjnej wśród doktorantów i wykładowców, którzy mogliby zachęcić studentów do uczestniczenia w szkoleniach (w przypadku Uniwersytetu Lille).

Ograniczenia badań: Próba badawcza może być postrzegana jako niereprezentatywna dla obu uniwersytetów; sposób wydzielenia dziedzin nauki może być dyskusyjny; można zastanawiać się, czy Uniwersytet Warszawski i Uniwersytet w Lille mogą być przedmiotem badań porównawczych.

Zastosowanie praktyczne: Niniejsze badanie może być pomocne dla bibliotekarzy w zrozumieniu potrzeb użytkowników i zdefiniowaniu braków w ofercie bibliotecznej. Badanie podkreśla także wagę edukacji informacyjnej na forum uczelni.

Oryginalność/wartość poznawcza: Dotychczas nie przeprowadzono żadnych francusko-polskich badań porównawczych w dziedzinie edukacji informacyjnej; jest to także pierwsze badanie porównawcze zrealizowane po wdrożeniu Procesu Bolońskiego; niniejsze badanie zidentyfikowało rozwiązania, które biblioteki mogą rozważyć i ewentualnie wdrożyć. Głównym wskazaniem jest wzmocnienie roli i wagi edukacji informacyjnej.

Słowa kluczowe

Badania porównawcze. Doktoranci. Edukacja informacyjna. Francja. Information literacy. Polska. Teoria ugruntowana.

*Dr ZUZANNA WIOROGÓRSKA is an academic librarian working at the University of Warsaw Library. She is a member of IFLA Information Literacy Section and the co-founder of Information Literacy Commission within Polish Librarians' Association. She was a scholar of French Government (2010–2013). Her research interests include scientific journals, information literacy, information users, 21st century skills. The most important recent publications: Wiorogórska, Z. (2012). Teoria ugruntowana i jej wybrane zastosowania w badaniach z zakresu informacji naukowej i bibliotekoznawstwa. *Przegląd Biblioteczny*, 80(1), 47–57; Wiorogórska, Z., Rehman, S. U. (2012). When librarians became researchers. The creation of international culture of knowledge sharing beyond the borders. *Pakistan Library and Information Science Journal*, 43(2), 22–33; Wiorogórska, Z. (2013). Edukacja informacyjna stałym elementem programu studiów? W: M. Wrocławska & J. Jerzyk Wojnecka (red.), *Biblioteka w komórce? Przyszłość usług bibliotecznych. Międzynarodowa Konferencja Biblioteki Uniwersytetu Łódzkiego*, 4–6.06.2013. Łódź, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, 179–188.*

Contact to the Author:

z.d.wiorogorska@uw.edu.pl

Biblioteka Uniwersytecka w Warszawie

ul. Dobra 56/66

00-312 Warszawa

Współautorstwo publikacji w wybranych polskich i zagranicznych czasopismach z zakresu bibliologii i informatologii

Jacek Tomaszczyk

Instytut Bibliotekoznawstwa i Informatyki Naukowej
Uniwersytet Śląski

Język tekstu: polski / Abstrakt: polski, angielski
Language of the article: Polish / Abstract: Polish, English

Abstrakt

Cel/teza: Celem artykułu jest przedstawienie wyników badań współautorstwa publikacji z zakresu bibliologii i informatologii, przeprowadzonych na podstawie wybranych czasopismach polskich i zagranicznych, opublikowanych w latach 2000–2009. Autor dodatkowo prezentuje wyniki analizy wykorzystania anglojęzycznych czasopism przez polskich bibliologów i informatologów, uznając cytowania obcojęzycznych publikacji za jeden ze wskaźników kompetencji językowych, niezbędnych do podejmowania międzynarodowej współpracy naukowej.

Koncepcja/metody badań: Badania przeprowadzono na podstawie danych zgromadzonych w bazie CYTBIN oraz pięciu czasopism zagranicznych: *International Journal of Information Management*, *Journal of Academic Librarianship*, *Journal of Documentation*, *Journal of the American Society for Information Science and Technology* oraz *Library and Information Science Research*.

Wyniki i wnioski: Przeprowadzone badania ukazały tendencję wzrostu liczby publikacji wieloautorskich w piśmiennictwie zagranicznym w latach 2000-2009, w których artykuły wieloautorskie stanowią 39% ogółu publikacji. Natomiast w literaturze polskiej zaobserwowano w tym okresie stały, 9% udział publikacji wieloautorskich. W badanych czasopismach zagranicznych regularnie pojawiają się artykuły trzech i większej liczby autorów, stanowiąc 16% ogółu publikacji, podczas gdy w czasopismach polskich publikowane są artykuły autorstwa, co najwyżej trzech osób, stanowiąc zaledwie 1% wszystkich publikacji.

Oryginalność/wartość poznawcza: Przeprowadzone badanie przedstawia w kategoriach ilościowych współautorstwo publikacji w polskich czasopismach z zakresu bibliologii i informatologii i porównuje je z publikacjami w czasopismach zagranicznych.

Słowa kluczowe

Badania bibliometryczne. Bibliologia i informatologia. Polska. Współautorstwo. Współpraca międzynarodowa.

Abstract in English / Abstrakt w jęz. angielskim

**Co-authorship of Publications
in Selected Polish and International Journals
in Library and Information Science**

Abstract

Purpose/thesis: The purpose of the paper is to present the results of the analysis of co-authorship in selected Polish and international library and information science (LIS) journals in the years 2000–2009. Attention is also drawn to Polish LIS scholars' command of the English language, which has an impact on their international cooperation and co-authorship.

Approach/method: The analysis was performed with the data from the CYTBIN bibliographic database and five international journals: *International Journal of Information Management*, *Journal of Academic Librarianship*, *Journal of Documentation*, *Journal of the American Society for Information Science* (current title: *Journal of the Association for Information Science and Technology*), *Science and Technology*, *Library and Information Science Research*.

Results and conclusions: The findings show an increase trend in the number of multi-authored publications in the examined international journals published in the years 2000–2009 in which the multi-authored papers constitute 39% of all publications while in Polish journals multi-authored publications account for 9% only. In the international journals papers by three or more authors are published on a regular basis, making 16% of all publications, whereas in Polish journals papers by no more than three authors are published, accounting for 1% of all publications only.

Originality/value: The research is a quantitative analysis of co-authorship in Polish LIS journals compared to the co-authorship present in the international journals.

Keywords

Bibliometric analysis. Co-authorship. International cooperation. Library and Information Science. Poland.

Dr JACEK TOMASZCZYK jest adiunktem w Instytucie Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej Uniwersytetu Śląskiego. Prowadzi badania nad wykorzystaniem systemów terminologicznych w organizacji wiedzy specjalistycznej. W kręgu jego zainteresowań leży również zarządzanie informacją własną oraz problematyka nadmiaru informacji i jego wpływu na procesy kognitywne. Ostatnie, najważniejsze publikacje: *Angielsko-polski słownik informacji naukowej i bibliotekoznawstwa*. Katowice 2009; *Systemy informatyczne wspomagające zarządzanie wiedzą. Praktyka i Teoria Informacji Naukowej i Technicznej*, 2010, 3, 28–35; *Mapa tematów jako system reprezentacji wiedzy*. W: B. Sosińska-Kalata, E. Chuchro (red.) *Nauka o informacji w okresie zmian*. Warszawa 2013, 389–400.

Kontakt z autorem:

jacek.tomaszczyk@us.edu.pl

Instytutu Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej

Uniwersytet Śląski w Katowicach

Plac Sejmu Śląskiego 1

40-032 Katowice

Organizacja wiedzy w umyśle człowieka w świetle teorii schematów i gatunków

Marek Nahotko

*Instytut Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa
Uniwersytet Jagielloński*

*Język tekstu: polski / Abstrakt: polski, angielski
Language of the article: Polish / Abstract: Polish, English*

Abstrakt

Cel/teza: Celem artykułu jest przedstawienie poglądów na wiedzę jako rezultatu funkcjonowania ludzkiego umysłu, oraz opis zasad i narzędzi organizacji wiedzy w umyśle człowieka, wykorzystywanych do komunikowania wiedzy, m.in. w postaci zapisów informacji (w przypadku wiedzy naukowej – publikacji naukowych). W tym sensie organizacja wiedzy następuje podczas procesów konwersji wiedzy w informację (nadawca) i informacji w wiedzę (odbiorca).

Koncepcja/metody badań: Na podstawie krytycznej analizy piśmiennictwa z zakresu neurologii, psychologii i socjologii, a także językoznawstwa, dokonano opisu procesów mentalnych realizowanych podczas aktywności twórczej, w szczególności związanej z procesami pisania/czytania publikacji naukowych. Uwzględnione zostały w szczególności teorie genploracji, schematów mentalnych i gatunków. Procesy te i aktywności uznane zostały za procesy organizacji wiedzy.

Wyniki i wnioski: W wyniku realizacji mentalnych procesów organizacji wiedzy, w mózgu człowieka, podczas jego neuronalnej aktywności, powstają umysłowe struktury wiedzy, nazywane różnie (schematy, skrypty, ramy, plany) w zależności od teorii opisującej te zjawiska. Podczas aktywności związanych z komunikowaniem się, struktury te są z kolei podstawą tworzenia konwencji dotyczących formy i treści przekazywanych informacji w formie tekstowej, zwanych gatunkami. Gatunki, jako konwencje znane i stosowane zarówno przez nadawców, jak i odbiorców komunikatów, ułatwiają konwersje typu informacja-wiedza-informacja (twórczość) i wiedza-informacja-wiedza (komunikacja).

Oryginalność/wartość poznawcza: Artykuł porządkuje wiedzę o procesach organizacji wiedzy łącząc kilka teorii znanych z neurologii, psychologii i socjologii, co ułatwia właściwe umiejscowienie procesów organizacji wiedzy i stosowanych w niej narzędzi – systemów organizacji wiedzy.

Słowa kluczowe

Gatunki. Genploracja. Organizacja wiedzy. Schematy mentalne. Systemy organizacji wiedzy. Wiedza.

Abstract in English / Abstrakt w jęz. angielskim

**Organization of Knowledge in Human Mind
in the Light of Schemata and Genres Theory****Abstract**

Purpose/thesis: The purpose of the paper is to present concepts of knowledge understood as a result of the activity of human mind and describe the framework for knowledge organization in the human mind, which is being used to communicate knowledge as recorded information (in the case of scientific knowledge these records are scientific publications). In this sense, the organization of knowledge takes place when knowledge is processed into information (sender side) and converted from the information back to the knowledge (recipient side).

Approach/method: Based on a critical analysis of the literature in the field of neuroscience, psychology, sociology and linguistics, the author introduces the description of mental processes related to creative activities, in particular those related to the processes of writing and reading scientific publications. Theories of genploration, mental schemata and text genres are taken into consideration. Processes and activities in question have been recognized as the processes of knowledge organization.

Results and conclusions: Mental knowledge structures are being formed as a result of the mental processes of knowledge organization, executed in the human brain during the neural activity. They carry a number of names (schemata, scripts, frames, planes) depending on the theory used for the description of the phenomenon. During activities associated with communication, these structures, in turn, become the basis for the conventions called genres that concern the form and content of information provided as a text. Genres, as conventions known and used by both senders and recipients of messages, facilitate conversions such as information-knowledge-information (creativity) and knowledge-information-knowledge (communication).

Originality/value: The paper organizes knowledge concerning the processes of knowledge organization, combining a number of well-known neuroscience, psychology and sociology theories, which facilitates the appropriate localization of knowledge organization processes and tools they employ, i.e. knowledge organization systems.

Keywords

Geneporation. Genres. Knowledge organization. Knowledge organization systems. Mental schemata.

Dr hab. MAREK NAHOTKO jest adiunktem w Instytucie Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa Uniwersytetu Jagiellońskiego, specjalizuje się w zagadnieniach metadanych dokumentów elektronicznych oraz wykorzystania Internetu w komunikacji naukowej i działalności informacyjnej. Jest autorem książek Komunikacja naukowa w środowisku cyfrowym (Warszawa, 2010), Naukowe czasopisma elektroniczne (Warszawa, 2007), Opis dokumentów elektronicznych. Teoretyczny model i możliwości jego aplikacji (Kraków 2006), Metadane: sposób na uporządkowanie Internetu. (Kraków, 2004) oraz licznych artykułów publikowanych m.in. na łamach Przeglądu Bibliotecznego, Zagadnień Informacji Naukowej oraz Biuletynu EBIB.

Kontakt z autorem:

marek.nahotko@uj.edu.pl

Instytut Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa

Uniwersytet Jagielloński

ul. prof. St. Łojasiewicza 4

30-348 Kraków

(pok. 3.378)

Systemy ekspertowe w działalności bibliotecznej i informacyjnej: stan badań, problemy badawcze, przykłady zastosowań

Jolanta Szulc

*Institut Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej
Uniwersytet Śląski*

Język tekstu: polski / **Abstrakt:** polski, angielski
Language of the article: Polish / **Abstract:** Polish, English

Abstrakt

Teza/cel artykułu: Celem artykułu jest odpowiedź na pytania, czy i w jakim zakresie systemy ekspertowe są stosowane obecnie w działalności bibliotecznej i informacyjnej. Zwrócono uwagę na następujące elementy procesu informacyjnego: gromadzenie, przechowywanie i opracowanie informacji (charakterystyka wyszukiwawcza dokumentu, instrukcja wyszukiwawcza), wyszukiwanie informacji (kwerenda informacyjna, pytania w języku naturalnym), przekazywanie i wdrażanie informacji.

Metody badań: Przeprowadzono analizę literatury przedmiotu, zgromadzonej na podstawie kwerend w wybranych bazach danych. Wskazano kierunki badań nad systemami ekspertowymi, jako jednej z metodologii zarządzania wiedzą, wykorzystującej metody sztucznej inteligencji: rozwiązywanie problemów z reprezentacją wiedzy (generowanie, wartościowanie i zarządzanie wiedzą, ekstrakcja i synteza wiedzy w konstrukcji ekspertyzy), „samouczenie się”, ocena wydajności. Zastosowanie systemów ekspertowych omówiono na wybranych przykładach. Podjęto próbę określenia możliwych obszarów ich zastosowań w bibliotekach i ośrodkach informacji.

Wyniki: Na podstawie zgromadzonych materiałów, opracowano stan badań nad systemami ekspertowymi. Omówiono słownictwo dotyczące systemów ekspertowych, prezentowane w przykładowym teaurusie.

Wnioski: Analiza ilościowa literatury przedmiotu wykazała znaczny spadek piśmiennictwa poświęconego systemom ekspertowym po 2010 r. Tym niemniej systemy ekspertowe (eksperymentalne, eksploatowane) są stosowane w wielu dziedzinach. Przewiduje się, że systemy te znajdą zastosowanie w bibliotekach specjalistycznych, w zakresie gromadzenia i kodyfikacji wiedzy w wybranych obszarach specjalizacji.

Słowa kluczowe

Systemy ekspertowe. Informacja naukowa. Nauka o informacji. Inżynieria wiedzy.

Abstract in English / Abstrakt w jęz. angielskim

**Expert Systems in Library and Information Science:
State of Research, Issues, Examples of Applications****Abstract**

Purpose/thesis: The purpose of this paper is to answer the questions of whether and to what extent expert systems are currently used in library and information services. Attention is drawn to the following elements of the information process: acquisition, storage and cataloging/description of information (search characteristics, search instruction), information retrieval (querying, natural language queries), transmission and implementation of information.

Methods: The analysis of the literature acquired through queries in selected databases provided basis for the discussion of research trends in the field of expert systems as one of the methodologies of knowledge management using methods of artificial intelligence: problem solving and representation of knowledge (knowledge generation, valuation and management, knowledge extraction and synthesis in the construction of expertise), „self-learning”, performance evaluation. In the final part of the paper an attempt was made to identify possible areas of expert systems application in libraries and information centers.

Results: The research helped to specify the number of bibliographic records containing information about expert systems and recorded in selected databases. Expert systems vocabulary presented in the example thesaurus was discussed and the literature of the field was studied.

Conclusions: The quantitative analysis of the literature showed a significant decrease in the number of publications on expert systems after 2010. Nevertheless, the expert systems (both experimental and operational) are used in numerous fields. It is expected that these systems will be used in specialized libraries for the acquisition and codification of knowledge in selected areas of specialization.

Keywords

Expert systems. Information science. Knowledge engineering.

Dr JOLANTA SZULC jest absolwentką Wydziału Filologicznego Uniwersytetu Śląskiego (1991), Wydziału Teologicznego Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II (1997), Wydziału Zarządzania i Komunikacji Społecznej Uniwersytetu Jagiellońskiego (2001) oraz Wydziału Mechanicznego i Technologicznego (2008) i Automatyki, Elektroniki i Informatyki Politechniki Śląskiej (2012). W 2003 r. uzyskała stopień doktora nauk humanistycznych w zakresie bibliologii. Pracuje w Instytucie Bibliotekoznawstwa i Informatyki Uniwersytetu Śląskiego, od 2006 r. na stanowisku adiunkta. Specjalizuje się w zagadnieniach związanych z organizacją wiedzy, językami informacyjno-wyszukiwawczymi, formalnym i rzeczowym opracowaniem zbiorów, systemami informacyjnymi, a także systemami ekspertowymi i e-learningiem. Jest członkiem Polskiego Towarzystwa Informatyki i Informatyki, Polskiego Towarzystwa Informatyki i Informatyki, a także członkiem honorowym Federacji Bibliotek Kościelnych FIDES.

Kontakt z autorem:

jolanta.szulc@us.edu.pl

Instytut Bibliotekoznawstwa i Informatyki

Uniwersytet Śląski w Katowicach

Plac Sejmu Śląskiego 1

40-032 Katowice

Kierunki rozwoju informacji i sytuacja informacyjna użytkownika książki

Stanisława Kurek-Kokocińska

*Katedra Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej
Uniwersytet Łódzki*

*Język tekstu: polski / Abstrakt: polski, angielski
Language of the article: Polish / Abstract: Polish, English*

Abstrakt

Cel/teza: Celem jest charakterystyka dokumentu IFLA *Rapport sur les tendances* oraz rozważenie na tym tle sytuacji użytkownika książki.

Koncepcja/metody badań: Zastosowano metody: omówienie zawartości publikacji IFLA, analiza wybranej literatury, interpretacja danych źródłowych, opis i ocena kilku przypadków obrazujących sytuację użytkownika-czytelnika.

Wyniki i wnioski: Prognoza uwzględnia: (1) dostępność informacji, (2) e-nauczanie, (3) bezpieczeństwo i ochrona życia prywatnego, (4) zaangażowanie obywatelskie, (5) zarządzanie informacją; akcentuje rozwój modeli biznesowych w dostępie do informacji. Korzystanie z obecnych w Sieci informacji o istniejących publikacjach może kierować użytkownika-czytelnika do biblioteki; nierzadko stawia go w sytuacji klienta określonych firm, ułatwia zakup tekstu i dostarcza obserwatorom rynku określonych wiadomości. Świat cyfrowy, oferując dostęp do informacji o książkach, może usposabiać do poruszania się w tej przestrzeni na poziomie informacji hasłowych i skrótów. Aktualne staje się pytanie, jak na te sytuacje zareagują użytkownicy?

Oryginalność/wartość poznawcza: Przedstawiona analiza przybliży treść dokumentu IFLA i stanowi głos w dyskusji na temat zawartych tam prognoz. W dotychczasowym piśmiennictwie brak jest wypowiedzi poruszającej podjęty temat.

Słowa kluczowe

Dostęp do informacji. Epoka cyfrowa. Informacja. Internet. Lektura. Społeczeństwo informacyjne. Użytkownik informacji.

Abstract in English / Abstrakt w jęz. angielskim

**Trends in the Development of Information
and the Information Situation of Book Users**

Abstract

Purpose/thesis: The purpose of the paper is to review IFLA document entitled *Rapport sur les tendances* and use it as a background for the analysis of the situation of book users.

Approach/methods: The following methods were used: the review of IFLA document, the analysis of selected literature, the interpretation of source data, the description and evaluation of several cases illustrating the situation of book users.

Results and conclusions: The prediction covers: 1) information availability, 2) e-learning, 3) security and protection of private life, 4) citizen involvement, 5) information management, and emphasizes the development of business models in providing access to information. Online information on publications may refer book users to the library collections, often makes them customers of given companies, helps them to purchase the documents and provides market observers with specified information. The digital world, offering access to information on books, may predispose its users to navigate it with headings and shortcuts. The current question is how the book users will respond to this situation.

Originality/value: The author summarizes the content of IFLA document and states her opinion on the predictions included there. The topic discussed in this paper so far has not been raised in the literature of the field.

Keywords

Access to information. Digital age. Information. Internet. Reading. Information Society. Information user.

*Dr hab., prof. UŁ STANISŁAWA KUREK-KOKOCIŃSKA jest pracownikiem naukowym Katedry Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej Wydziału Filologicznego Uniwersytetu Łódzkiego. Zajmuje się problematyką: kultury książki i informacji w społeczeństwie wiedzy. Ostatnie publikacje to m.in.: *Rozwój bibliografii chopinowskiej w Polsce. Zagadnienia Informacji Naukowej 2013 (1)*; *Być bibliotekarzem i pracować w bibliotece. Przegląd wyników badań. Zagadnienia Informacji Naukowej 2012 (2)*; *Z upodobania do czytania: kultura książki wieku dziecięcego w świetle wypowiedzi wspomnieniowych. W: Książka i prasa w kulturze. Red. K. Domańska, B. Iwańska-Cieślak. Bydgoszcz: Wydaw. Uniw. Kazimierza Wielkiego, 2013, 342–353.**

Kontakt z autorem:

kokos@uni.lodz.pl

Katedra Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej

Wydział Filologiczny

Uniwersytet Łódzki

ul. Matejki 34a

91-463 Łódź